

עלה נעלה וירשנו אותה

שיעור במעלת ארץ-ישראל ומצוות ישובה

חמא המרגלים

2

שורש חמא המרגלים

כדבריהם של המרגלים מתגלה חוסר הבנה לקשר המתוח שבין עם ישראל לארץ-ישראל. המרגלים מתייחסים אל העם שיושב שם - "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו" - בלא להתייחס אל הארץ וחיוביותה לעם ישראל. אבל יהושע וכלב אומרים: "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה" הם מתייחסים אל הארץ עצמה ואל ההכרת האלוהי שעם ישראל יש בה, דבר המחייב לעלות אליה ולרשת אותה, בין אם אין שם גויים ובין אם יש שם גויים באופן עראי.

חוסר ההבנה וחוסר האמונה, בעצם ענין עם ישראל ותורה במציאות של קידוש החיים וקידוש הארציות, הם אשר גרמו למאסית ארץ חמדה עליידי כל העם כולו, ונגזר עונש על כל הדור.

חמא המרגלים, בארץ

ארץ-ישראל מתוך תורה

הבניין הגדול של כלל ישראל הוא מתוך בניין התורה. "וכל בניך למודי ד"ת" - אל תקרי בניך אלא בוניך". בניין הארץ הממשי והשלם קשור לבניין התורה, הולך ביחד עם בניין התורה. ישיבת ארץ-ישראל וישיבה של תורה - זו אותה מילה, אותה מידה. שניהם ביחד - חלקי עבודה. כל הצדדים מופיעים יחד וכולנו חיילים. נרבה בקניין תורה, ביראת שמים של תורה, מתוך אמונה ב"אשר בחר בנו מכל העמים", מתוך לאומיות אמיתית של קדושה. שקידת התורה, דבקות בתורה וגדלות בתורה - זוהי שליחותנו ההיסטורית האלוהית בדורותינו, בתוכנו ומתוכנו על ציון, ומתוך כך נוכח לגאולה שלמה.

שלמות ארץ-ישראל

אסור לנו להסיח את הדעת משלמות ארץ-ישראל ומקרקעותיה של ארץ-ישראל. אחת ולתמיד צריך להפסיק את מחשבות ההבל שהקמנו מדינות ולא יותר. אותנו לא יזיזו מכאן. מבורר באגרות שאין זה משנה מצד מי באה הכפייה: יש עלינו חיוב למעשה של מסירות-נפש. מצוות ישוב ארץ-ישראל, היא מעל כל מצווה. היא שורשית ויסודית ו"כוללת כל התורה", כדברי "אור החיים" הקדוש.

חמא המרגלים

ארץ-ישראל שקולה כנגד כל המצוות

גם לגבי ערך המקום הזה מבחינת התורה והמצוות, ישנם דברים מפורשים אצל חז"ל ששקולה מצוות ישוב ארץ-ישראל כנגד כל המצוות שבתורה. דבר נורא! בודאי הדגשה זו לא באה להרוס את כל המצוות. יש להבין שכל מצווה היא פרט מתוך כלל תרי"ג מצוות, ומצוות ישוב הארץ אינה פרט; היא מצווה כללית של היות כל כלל ישראל בארץ-ישראל. וקיום התורה האמיתי הוא בארץ-ישראל, ובשאר מקומות, הוא כמין זכר, כדי שששחזור לארץ נדע איך לקיים.

בל נוותר על זכות מזכויותינו בא"י

על דבר השאלה העומדת על הפרק בקשר עם הדו"ח של הועדה המלכותית, אם שרי לוותר על חלק מארץ ישראל. הנה הדבר ברור ופשוט: דחילה לישראל לותר, דכל ויתור על מה שהוא קדוש בקדושת ארץ ישראל חלק גדול או חלק קטן הוא מבחינת לא הודה בארצו ואין שום הבדל בין אם לא הודה בכל הארץ ללא הודה בחלק מן הארץ. ומרעיה כשתחתנו לעבור בארץ החתן שיעבור בכל הארץ לא רק בהשפלה כ"א גם בהר. "ההר הטוב הזה הלבנון" וכשלא נתקבלה תפלתו לעבור בכל הארץ לא נכנס אף לחלק מן הארץ. ואם על מרעיה שאמרנו עליו איש מצרי הצילנו ה' נחשב זה ללא הודה בארצו ובשביל זה נסתבכו הדברים שלא נכנס לארץ ונגרם מזה כל האסונות שלנו חורבן ביהמ"ק וכל הגלויות הגדולות והארוכות. ק"ו לויתור על חלק מהארץ דוה יותר מלא הודיה כיא גם כופר בארצו; וכל אשר בשם ישראל יכונה, אסור עליו לחדד את יהדותו ואת שייכותו לארץ ישראל כולה בין נולד בה בין לא נולד בה כאשר כן מרעיה נולד במצרים ולא היו ישראל עוד נכנסים לארץ. ואעפ"כ ה' נחשב זה לעוון ואם כ"כ גדול העוון של אי הודאה בארץ ליחיד, כמה יגדל עוון זה לציבור שידבר בשם כלל ישראל וק"ו ב"ב של ק"ו כפיירה בארץ.

ואין ספק כי אם יגיעו הדברים ויצטרכו חיללה לחתום על כתב חוזה בין לאומי שמשמעו יהי ויתור איזה שהוא מכל זכותנו על ארץ ישראל, נוח יותר לחתומים לקצץ בחזנות ידיהם ולא יקצצו בנטיעות גן רוח, "ציון מכלל יופי אלקים הופיע".

כשם שאומר כל התורה מן השמים חוץ מאות אחת הרי הוא כופר בעיקר, כן האומר כל ארץ ישראל לישראל חוץ משעל אחד הרי הוא נוטל מקדושת הארץ, ואת נפש ישראל הוא קובע.

ואף גם אם יצילו איזה נפשות מישראל מכוויד לחצם בגלות בזה שיתאחו בחלק שיקרא לו מדינה יהודית, אין בזה משום היתר לבתר לבתרים לבם ועינם של ישראל, להציל עצמם בממונו של חברינו כדברי הנ"ל פרק הגוול ומאכלי דבר כגון זה יהרג ואל יציל עצמו בממונו חבריו ואיך יכולים להציל לאלו בויתור חלק אחר השייך לכל ישראל ולכל הדורות עד עולם, וכ"ש דבאמת גם ההצלה אינה בטוחה כי מי שיבטיח לעצב את מנדינו מלחזור על מעשיהם המחפירים שעשו עד הנה, ובמה בטוחה ביותר המדינה היהודית בכל אלה, ובכן באיזה היתר יסכימו

הטא המרגלים לא היה בהוצאת דיבה על הארץ בעצמה, אלא בסלידה מהשייכות ההכרחית שלנו לארץ. וזה הקלקול באמונה היתור נורא ואיום. מפני שהעם הזה נמצא על פני כדור-הארץ, לכן הכרחי והגיוני במובן אלוהי והיסטורי שיהיה לו חלק מיוחד בכדור-הארץ. "חלק ד' עמו, יעקב חבל נחלתו". ענינו של העם בתור חלק אלוהי של האנושות וענינה של הארץ בתור חלק אלוהי של כדור-הארץ, הם שני צדדים הקשורים יחד. שנים שהם אחד. אין לחשוב אחרת בשום פנים ואופן. במידה שאין הבנה זו ממלאה את כל ההכרה, יש מקום לקלקולים באומה. זאת הנקודה היסודית של חמא המרגלים.

חמא המרגלים, בארץ

שכלו מתי מדבר - דחויא: כל

ארבעים שנה שהיו צמדנר בכל ערב חשעה באב היה הכרוז יואל ואומר: לאו לחפור. והיה כל אחד ואחד יואל וחפור לו קבר, וישן צו, שמא ימות קודם שיחפור. ולמחר הכרוז יואל וקורא: יבדלו חיים מן המתים. וכל שהיה צו נפש חיים - היה עומד ויואל. וכל שנה היו עושין כן, וצגנת ארבעים שנה עשו, ולמחר עמדו כולן חיים, וכיון שראו כך חמיה ואמרו: שמא טעינו שחשצון החדש? חזרו ושכצו צקצריהן צלילות עד ליל חמשה עשר, וכיון שראו שנמללה הלצנה צמשה עשר, ולא מת אחד מהם - ידעו שחשצון חדש מכוון, וכצב ארבעים שנה של גזרה נשלמו, קצצו אותו הדור לאומו היום יום טוב.

חמא המרגלים, בארץ

חינויות אין ויתורים

הקדושה השמימית נמשכת לארץ. שמיא ורעא נשקי אהרדי". "אתהלך לפני ד' בארצות החיים" - זו ארץ ישראל. ארץ-ישראל היא ארץ החיים, מקור החיים. "כי עמך מקור חיים". מציאות של חיים אינה ניתנת לחלוקה. גם בחלק הראשון של ספר 'אורות' כתוב שארץ-ישראל היא ארץ החיים, ובחינויות אין ויתורים.

"על כרחך אתה חי". אנו חיים על כרחנו, מתוך חינויות דורות. אנתו הנמצאים כאן, הננו השלוחים של כל ישראל, מתוך בריאות, שלמות וקוממיות של חיים, "כי את כל הארץ אשר אתה רואה, לך אתננה ולורעך עד עולם". "עד עולם" - זה עד עולם: כל החינויות, "אי עביר, לא מתני". אנו שלוחים של עם-ישראל, של מציאות כל הדורות, כל הדורות שעברו וכל הדורות שעתידים להיות, ונישאר נאמנים.

חמא המרגלים

לקרוע א"י לגזרים. לשלוח יד במקדש ד' לזולל בחלק ממתנת אלקים אשר נתן לנו לנחלה נחלת עולמים.

ארץ ישראל לישראל היא ארץ החיים אשר כל שפע של חיים יונקים מזה ישראל מארץ הקדש. והיא לישראל מהאיברים שהנשמה תלויה בהם. אשר גם חסרון כל שהוא מעכב בעד החיים בניקב הלב וכו' - והוא שורש הטעם של עולי בבל שקידשו ארץ ישראל בקדושה שאין אחריה קדושה. והניחו הרבה כרכים שלא כבשום. ומדוע חזרו באלו והניחו אחריהם, כי עולי בבל הרגישו ברוח קדשם מה המה החלקים הבלתי מתחלקים ואם יחסר מהם אין כלום ואת אלה כיבשו וקידשו. ובימים ימי הרת עולמים שאנו צריכים להתרומם ביותר כדי הרגשת קדושה גם ליתר הגבולים

שכבשו עולי מצרים באים אלינו בהצעות לפשרות. ולא ידעו ולא יבינו כי התהוות וחדלון אינן מתפשרות, אלא או להיות או לחדול, - זה הכלל: ויתור אסור בהנאה.

ואמנם עובדה זו של שילית זכותנו על ירושלים, שכמעט כל קנינותי של ירמיהו הנביא מוסבות על העיר רבתי עם ירושלים קודש משכני עליון ביחוד בשום לב שאחרי התגלגלותנו והתנדודותנו בגולה זה קרוב לאלפים שנה וירדו בנו משנאים ויהיו ממש בשתיחותם כאוכלי אדם, והי' הדין נתן שינחמו על מעשיהם לפיכך את ישראל, וגם אחרי שפגנו מעט משכרותם סלקו ידיהם מן לבם, ויתנו איזו הצהרה שמכירים בזכותם של ישראל על ארץ קדשם לא האריכו בזה ויבגדו שוב בנו והותרו דמינו ונשפכים כמים גם בארץ מנוחתנו. ועתה עומדים לחזור לגמרי באמרם כי הוא דבר שלא אפשר לקיימו ושמים לאל את בנחתם וחלק היתור גדול וירושלים בתוכו שוללים מאתנו, בשום לב לכל אלה הוא השועל היוצא מקדשי הקדשים שכשם שזה מבכה אותנו, כן הוא גם משחקנו. כי כן בעקבא דמיחא נשמת רבי עקיבא הולכת ומתגלית. והוא השש והמשחק ברו של משחק ליום אחרון והוא אינו נכנע בפני מלכות של רומי, גם אנו נדגול בשם ה' ונתאמץ לוקוף למעלה את קומתנו שנכפפה בגלות, ולא נוותר על כל מה שירשנו מאת ד' אלקינו, ולא נבוז למתנתו אף על שעל אחד בארץ, ומהר"ה יאמנו דבר ה' לנביאי "ראשון לציון הנה הנם וירושלים מבשר אתן".

חמא המרגלים, בארץ

